

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē
Istoria**

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput XVIII. De duobus Philosophis ad fidem conversis propter
simplicitatem duorum senum qui cum illis disputatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

καὶ τὰ βιβλία κανόνιαν προσέταξεν· καὶ τὰ βιβλία πάντα, καὶ τὴν ἔχειν λόγου τὰ αὐτοῖς οὐδέποτε· πρῶτον δὲ τῆς προστομίας σωμάτιον καθ' εἰσιθεῖσιν οἱ επισκόποι, μελάνην τὸν ἄρχοντα· καὶ προπετεύμαντι εἰς τὸ κοντάναιον ἐδόξαζον, διελέγοντο οὐαὶ δὲ εἰκός, τὸ διαφόρες ἡγίστες φευγαντίμων τῆς διαστήσεως, οἱ μὲν, μὴ νεώτεροι εἰσὶ τῷ δεκάτῳ τετρακοσίοντα πεντακοσιεβδύσιον, καὶ μάλιστα οὗτοι τῷ τετράτῳ απλάνην ἀπεγένετο προστομίαν τῷ εἰς τὸ διατομήν· οἱ δὲ, ιργειζόντο μὴ χρῆσαν αἰτανίστας ταῖς παλαιότεραις δόξαις ἐπειδὴ τοῖς δὲ τῶν Στεγεληνοῦτό των επισκόπων, καὶ τῶν ἐπομένων αὐτοῖς κλητοῖς, μένοι διατέλεσθαι, καὶ τοῖς τοιαύτας μετάδει τῷ λόγῳ ποτηρίμοις, διέπενθαν, καὶ βασιλέα γνώσκοντο καὶ τοῖς αὖτε διῆλον εἴποτε εἰς ἑκάτην δὲ καὶ διατάσσοντο· οὐ δὲ λεπτομέριας ἐπὶ Στεγεληνοῦς, αἰλεξανδρεῖ τῷ ἐπισκόπῳ συνών· πλεῖστον εἶναι ἐδόξεις μέρος τῆς φειταντα βυθῆς.

A libellos cremari jussit: diem etiam constituit, quo ea quæ in questionem venerant disceptari oportet. Priusquam vero constituta dies adesse, Episcopi privatim inter se coeunt, Arium accessunt, & opinionibus suis in medium prolati, differere cœperunt. Cumque disputatio, ut fieri solet, in variis distractheretur questiones, alii quidem suadebant, ne præter fidem ab initio traditam quidquam innovaretur; præcipue illi, quos morum simplicitas induxerat, ut fidem in Deum sine curiosa discussione fusciperent. Alii contendebant, veterum opinione sine ullo examine sequi non oportere. Porro multi tam ex Episcopis qui tunc convenerant, quam ex Clericis qui illos comitabantur, cum acres essent in disputando & in hujusmodi sermonibus exercitati, inclaruerunt: nec Imperatori solum, sed iis etiam qui in illius erant comitatu, noti esse cœperunt. Ex illo certe tempore Athanasius Alexandrinæ Ecclesiæ etiam tum Diaconus, qui una cum Alexandro Episcopo versabatur, maxima pars hujus disputationis haberi cœpit.

Κεφ. ιη.

CAPUT XVIII.

C De duobus Philosophis ad fidem conversis propter simplicitatem duorum sénūm qui cum illis disputatione.

Τοῖς τοι πειστατούσοις φιλοσόφοις; οἱ ἀπλότεροι τῶν διαδικτικῶν μείσχον. οἱ μὲν, οἵ πολές εἰσι τὸ δύναμι μαντάνειν σπερδάσθιτες οἱ δὲ, φευγαντας διπλάνουσι τῆς ἑλληνικῆς δικροκείας δέχομέντων· αἰπεχθανόμοροι τοις χριστιανοῖς, τινις τοῖς δόγματος Σύντονος τοῖς εὑρίσκεταις λόγοιν διέβαλλον· ὥστε πρέστησαν οἱ ἐναντία δοκεῖν· λέγεται δὲ τοις αὐτοῖς τοῦτο φιλοσόφων λόγων κοιτάζοντο, καὶ τοῖς ερεθίσοντες τοῦτον διέβοντο, οὐκ πειρατεύοντες τοὺς γερων αἰπλάστεις τῶν ἐν μολογίαις διδοκειμενούσιων· τοιάτων δὲ εκπαλατῶν καὶ τερψτειας αἴμοιροι· οὐν, τοὺς διῆλον αἰερεῖς αἰσθαλόγον· Επιτετοδέ, τοῖς μὲν προπέλεσταν εἰδότων τὸν ὁμολογηθεῖ,

Sed & quidam ex Gentilium Philosophis, harum disputationum participes esse voluerunt: alii quidem, qualis esset Christianorum Doctrina cupientes cognoscere: alii vero, ob religionem Gentilium quæ recens aboliri cœperat, Christianis infensi, questionem de Doctrina fidei ad inanem verborum alternationem deducebant, ut seditiones inter se agitarent, & contraria sibi invicem assererent. Ajunt igitur, cum quidam ex illis ob sermonum magnificientiam insolenter sele jačaret, & sacerdotibus illudetur, senem quandam simplicem ex eorum numero qui in confessionibus inclaruerant, arrogiantiam hominis non tulisse. Sed rametsi ejusmodi argutiarum ac velitationum expertes esset, congregandi cum eo partes suscepisse. Ea res, petulantibus quidem viris, quibus confessor notus erat,

risum excitavit. Modestis vero metum A incusit, sollicitis ne cum viro dicendi peritissimo collatus, ridiculus appareret. Verum tamen cum ei quæ vellet, dicere permisissent: neque enim tali ac tanto viro diutius obsistere audebant: Audi, inquit, Philosophe, in nomine Iesu Christi. Unus est Deus, cœli, terræque & visibilium omnium atque invisibilium conditor: qui hæc omnia Verbi sui virtute perfecit, & Spiritus sanctitate firmavit. Hic igitur sermo, quem nos Filium Dei vocamus, hominum erorem ac ferinam vivendi rationem miseratus, ex muliere nasci voluit, & cum hominibus versari, & pro ipsis mortem oppitere. Iterum vero venturus est, B judex eorum quæ unusquisque gesserit in hac vita. Hæc ita se habere simpli- citer eredimus. Noli igitur frustra la- borare, eorum quæ fide comprehen- duntur, quærens confutationes, mo- dumq; investigans quo ista fieri aut non fieri potuerint. Sed si credis, interro- ganti mihi responde. Hoc sermone ob- stupefactus Philosophus, credo, inquit. Et gratias agens quod victus fuisset, ca- dem quæ senior sentire cœpit, & iis qui pari modo quo ipse antea affecti erant, suasit ut ipsis quoq; idem sentirent: jure- jurando affirmans se, non sine Dei nu- mine mutatum, sed inexplicabili quadam virtute ad Christi fidem suscipien- dam impulsum esse. Huic miraculo aliud simile factum fuisse perhibent ab Alexandro Constantinopolitana Ecclesi- sa Episcopo. Nam quo tempore Con- stantinus Byzantium venit, adeuntes eum quidam Philosophi, conquisti sunt quod non recte Deum coleret, & sacro- rum ritus innovaret, novum cultum in rem publicam introducens, contra mo- rem institutumque majorum suorum, & omnium fetro principum, qui vel apud Græcos vel apud Romanos unquam fuisse memorantur. Petebantque ut de hac Doctrina cum Alexandro Epi- scopo disputatione. Ille vero, licet in hujusmodi certaminibus parum aliqui exercitatus, vitæ tamen integritate fre- tus: erat enim vir bonus atque honestus: certamen subiit, Imperatore ita præcipiente. Itaque cum Philosophi convenissent, ac simul omnes dispu- tare vellent, postulavit Alexander ut unum ex ipsis quem vellent, eligerent,

γέλωσα ἐκάποτε τὸ πεῖργμα· τοῖς ζεπτικοῖς
δέθ., ταφοεῳδήμοις μητράδι αὐτοῖς τεχνή^τ
λόγων γελοῖς· Φανείν ὅμως δὲ θεούχη-
ροτάτην λέγουν ἀβέλειαι· αὐτὸνέντος διὰ
ταῦτα τοιεστῷ ὄντι ἐπὶ πολὺν ἥδεντος εἰς ὑπομνή-
την Πτολεμαῖον· ἔφη, φιλόσοφε ἀντρού
εἶτε Θεος, οὐδαμος καὶ γῆς, καὶ πάντην
οὐδαμοίων καὶ σορθτῶν δημιουργος· ὁ πατ-
τα ταῦτα τῇ δινάμει τῇ λογικῇ ποιεῖ,
καὶ τῇ ἀγιωτάτῃ τῇ ἀγίᾳ τονθύμῳ· τοῦ
τῇ σκείξας· οὗτος οὐ λόγος· φησιν, οὐ
μεῖς ψυχὴν τεσσεραπονοῦμεν· εἰλέτος
ταύτας ἀνθρώπους τῇ τολάντης καὶ τῇ πεποιη-
B πολλείας, εἴλετο ὡς γυμναῖος τεχνῶν,
καὶ τοῖς ἀνθρώποις συμοιῆτας, καὶ πο-
τανεῖν τοῦτον ἀντῶν· ήδη δὲ πάλιν κρίνεται
εἰκάσιος Βεβειωθήμονας ταῦτα τοῖς ἔχοντις
πρέγωντις δύομορφος· μὴ τοις μάτω ποιη-
τῶν πίτει καθερθρωθήμονας ἐλέγυχος επίκλητος
καὶ τερτοῖς ὡς θύμεις ταῦτα η μη θύμεις οὐ
δέχεται· άλλ' εἰ πιειθόεις, ερμηνεύει μοι αὐτο-
κείνα· τοφες ταῦτα καταπλαγεῖς οὐ φί-
σοφος· πιειθόω φησι· Εἰ τοῦτον χρέος οὐ
λογίσας, οὐδὲ ταῦτα πρεσβύτητος ἐδόξαε, τοῖς
C πρέστερον δόμοις διακεκεμένοις, ομορφο-
ντεν συνεβλαύδειν· οὐδὲ αὐτοῖς μεταβεβαῖον
επομνύμενος· άλλ' αὐτοῖς τοις διηδυ-
χειταινίσαντο φερεταῖς λέγεται δὲ πρεσ-
βύτην τοῦτον θύμειον θύμειον ταῦτα, οὐδὲ
ξανθρός δὲ επιτειχοπόλεων· την καναπ-
νυπόλεως σκηνὴν λίνα γὰρ παρεργά-
κωνταντινος· εἰς τὸ βυζάντιον, προσεισθε-
τες αὐτοῖς φιλόσοφοι ταῖς εμέμενοι φοβεροῖς
όντως θεοποιεῖται, καὶ τοῖς οὐ θειαί ιστορίαι
καὶ νόον εἰσάγων σέβεις τῇ πολιτείᾳ, τῷ
D νεονομισμένα τοῖς αὐτοῖς τοφεγοῖς, καὶ πά-
σας ἐλλασιώντεν τούτων τοφεγοῖς ὅποι
εἰλέθων αἰώνα πνεγκεῖν· Εἰ δέ τον διατεχνή-
αλεξάνδρεω τῷ επιτοκόπωφετος τῷ δόγμα-
σι, καὶ περι τοιάδηπερ γυμνασίας λόγων απ-
εῖται, ἵστως τῷ τοφεγοῖς πεποιηθεῖσθαι τοφε-
γον, επειδὴ πάντες διατεχνήγενοι μη πέλει-
πταν αὐτὸς αἱρετός αὐτὸν θέλειστον πέλει-

ἀλλες παρεῖται οὐκέτι αὐτοῖς αναδεξα-
μένης δὲ ἐνός τὸν λόγον, ἐν οὐρανῷ Ἰησοῦ χει-
ρὶ, ἐφ τῷ διάβολῳ αἰτήσαντες, Πατέρων
ζωὴν λαλεῖν αἷς δὲ τὸ λόγον, καὶ ὁ αὐτὸς ρω-
πὸς αὐτίκα τὸ σόμα πεδινῆς ἐστάτι· αἴδε
γε μήποτε αὐτοὺς σαμάς, πότερον μεῖζον ἐν
τριαδός, αὐτῷ ρωπόν, καὶ ταῦτα φιλόσοφον,
εὐθαρσίας αἰσθέσθαι τὸ λόγον, ή λίθον βίᾳ
κούρτηχει διελεῖν, ὃ τῷ δικαίῳ πινακίδιον
τοποθετεῖν καλλιράμνην χαλδαῖον κεκομπολογητόν
ακιντα· καὶ τὰ μηνύτια ἀδειάπειθόμεν.

B

Κεφ. ιθ.

Οτι τὰς ευρέδιαν αὔριον είσοντες, πρὸς αὐτήν εἰς βασιλεὺς
δημογείαν εἰσέπειν.

Oἱς ἐπίσκοποι συνεχῶς συνιόντες, τὸν
αἴδον εἰς μέσον παρηγαγον, καὶ ἀκείνῃ
βασιλεοντος εποιεῖν τῷ αὐτῷ παρεῖσεων παρε-
πίδεις τῇ θάτερᾳ τῷ ψῆφον αὐτὸν ἐψυ-
λλόντες· ἐπειδὴν κυεῖα παρεῖν, καθὼν ἀε-
ροτομεῖται αὐτοῖς οὐδεὶς τοις Καβα-
σινακαδόποις τῷ κορεῖται, δέδοκτο κοινω-
νιασθεῖστης Βελῆς, ἐπειδὴν εἰς ταῦτα πα-
ρηγόντος τοῖς ιεροῖς, διαβάσεις περὶ τὸν αρ-
χητὸν συλλόγου, ἐπειδὴν τυντὸς ἐκάθιστον
ὑπερώπιον κατεσκιάσθαι· καὶ οὐνοδός κα-
θῆσθαι εἰπεῖν· παρεσκευασθαι γόνοντα
βασιλεὺς πολλὰ, παρεκπειμένα τοῖς
ταχοῖς τῷ βασιλείας οἴκον· μέγιστος δὲ τὸν
οἶκον, καὶ τὸς ἀλλες υπερφέρων κατέζο-
μενος δὲ αὐτῶν, αὐτασὰς διτέσσι· ὃ παμ-
φίλος λόγον τινὰ τῷ βασιλεῖ παρεφώνη-
ται· καὶ δὲ αὐτὸν, τῷ θεῷ χαριειτέρου υμνον·
παρασκευάντες δὲ αὐτὸν, καὶ συγκριθεῖσκόντες,
πάλιον μητὶ ἔνεκεν, ἐφ τὸ βασιλεῖον, τῷ θεῷ
τῷ χρεῖον εἶχον, οὐχ ἡκίστα δὲ τὸν ὑμέτερον
σύλλογον ὄρον αὐτῷ φίλοις καὶ μοιχεύτοις δι-
κῆσατεῖν, τοσούτας ιερέας χειρεῖς εἰς ταῦ-
τα σχεγεῖν· βελούμενος δὲ αὖτις φέροντας
ὑπάτια δέσματα, καὶ συμφώνα γνώμην κοι-
νωνεῖς· ἐπειδὴ πάντοις κακοῖς χαλεπώτερον
τύμαι, τὴν σπικλοπίσιαν τῷ θεῷ ταριχέσιν
στεφανώθησαν εἰς τὸν αὐτοῖς αἰκόνα,

A reliqui vero sedentes silentium ser-
vant. Cumque unus ex illis disputan-
di partes suscepisset, in nomine Iesu
Christi, inquit illi Alexander, præcipio
tibi ne loquaris. Quod dicto, protinus vir
illo frænatâ lingua obmutuit. Aequum
igitur fuerit considerare, utrum majus
sit miraculum, hominem, eumque Phi-
losophum, tam facile mutum reddere,
an lapidem vi verborum manu divide-
re, quod de Juliano cognomine Chal-
dæo à quibusdam ambitiose jactatum
esse audio. Atque hæc quidem ita ge-
stæ esse accepi.

CAPUT XIX.

Qualiter cum Synodus congregata esset, Imperator ad Episcopos orationem habuit.

Intra vero Episcopi affidue conve-
nientes, Ario in medium adducto,
assertiones ejus summa diligentia ex-
aminabant. Cavebant autem sollicite,
ne in alterutram partem temere senten-
tiā promerent. Porro ubi dies advenit
quæ finiendis controversiis fuerat con-
stituta, convenerunt in palatium, eo
quod Imperator hujus consilii particeps
esse decreverat. Qui cum ad eum locum
se contulisset, in quo erant Episcopi, per
medium eorum progressus ad caput
subselliorum, in sella sibi parata confe-
dit: ac Synodus sedere iusta est. Erant
enim ad parietes aula regalis longo or-
dine locata utrinque subtellia. Hæc au-
tem aula erat amplissima, & omniū quæ
in palatio erant pulcherrima. Postquam
Episcopi consedēre, surgens Eusebius
Pamphili, Imperatori orationem quan-
dam, & illius causā Deo laudes cum
gratiarum actione recitavit. Qui cum
finem dicendi fecisset, facto silentio,
Imperator ita locutus est. De omnibus
quidem rebus gratias ago Deo optimo
maximo: sed ob id præcipue quod ve-
strum conventum nunc video. Ac mihi
certe supra quam optabam contigit, ut
tot sacerdotes Christi unum in locum
congregarem. Sed velim præterea vos
concordes videre & in unam eandem
que sententiam conspirantes. Etenim
Ecclesiam Dei intestinis seditionibus
agitari, quovis malo gravius esse existi-
mo. Cum primum igitur mihi nunciata
sunt ea, quæ utinam non audivissem,

Iii